

CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA

Prva slovenska založba

CELJE – LJUBLJANA

MATIJA OGRIN: SLOVENSKO SLOVSTVENO IZROČILO.
DROBCI SLOVENSKEGA SLOVSTVA, IZROČENI V ROKOPISIH

Podatki o knjigi

- Naslov: Slovensko slovstveno izročilo
- Podnaslov: Drobci slovenskega slovstva, izročeni v rokopisih
- Avtor: dr. Matija Ogrin
- Zbirka: Redna zbirka za leto 2020
- Urednica: dr. Cvetka Rezar
- Cena: 29,50 €
- Velikost: 210 mm x 270 mm
- Vezava: trda vezava
- Število strani: 272
- ISBN: 978-961-278-463-8
- Založnik: Celjska Mohorjeva družba
- Leto izdaje: 2019

Kontakt

Uredništvo

T 01 244 36 70

urednistvo@celjska-mohorjeva.si

Bogata slovenska rokopisna slovstvena dediščina

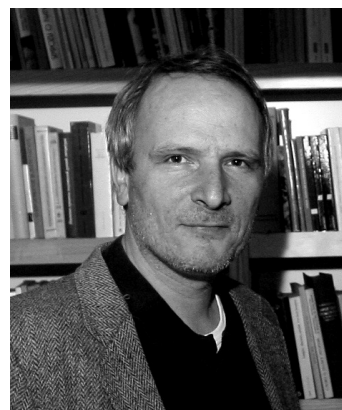
Kako se je glasil Karantanski ustoličevalni kirielejson, ki so ga naši slovenski predniki peli ob umeščanju koroških vojvod? Katere slovenske srednjeveške in poznejše pesmi so največkrat prepisali? Kako so Slovenci izoblikovali pesmi o svetem Rešnjem telesu kot blagoslovne pesmi za žitno polje in vinske gore? Katero je najstarejše ohranjeno slovensko besedilo naših frančiškanov? Kaj nam hrani edini stari slovenski rokopis naših dominikancev? Kaj so prepevali in molili v baročnih bratovščinah desettisoči Slovencev?

V knjigi so zbrana pozabljena in neznana besedila iz rokopisne plasti slovstvenega izročila. Slovenska rokopisna kultura je živel v vmesnem svetu med tiskano knjigo in ustnim slovstvom ter ostala domala pozabljena. Toda ohranila nam je temeljna besedila, ob katerih smo Slovenci v stoletjih postajali to, kar smo.

Knjiga obsega troje delov slovenskega slovstvenega izročila: srednjeveško, protestantsko iz 16. stoletja in baročno iz 17. do 19. stoletja. Vsako besedilo izročila je predstavljeno najprej z osnovnimi podatki o času in po možnosti kraju nastanka, zelo kratko je orisan tudi slovstveni ali kulturni kontekst, ki je pripomogel k njegovemu nastanku. Sledi samo besedilo, podano v prepisu, ki s sestavom sodobnega slovenskega pravopisa ponuja besedilo v kolikor moč zvesti historični podobi, z vsemi starinskimi in narečnimi oblikami, prevzetimi besedami ipd. Glasovna podoba besedil je ohranjena takšna, kakor domnevamo, da so jih izgovarjali v času nastanka in kolikor to dopušča sodobni pisni sestav; zato jih je treba tudi brati kot zgodovinska in narečna besedila. Pri vsakem besedilu usmerja bralca kazalka »Več« k dodatnim strokovnim informacijam v komentarjih v drugem delu knjige, kjer najde tudi širša pojasnila o njeni vsebinski in filološki zasnovi. Na koncu je dodan še Besednjak, kjer najdemo slovarsko razlago starih, narečnih, prevzetih in podobnih besed.

O avtorju

Dr. Matija Ogrin se je rodil v Ljubljani leta 1967. Študiral je primerjalno književnost na Filozofski fakulteti v Ljubljani in doktoriral leta 2001. Od leta 1996 je kot raziskovalec zaposlen na ZRC SAZU, kjer preučuje starejšo slovensko literaturo od 17. do 19. stoletja. Posvečal se je posebej raziskavam starejših rokopisnih besedil, za nekatera med njimi je pripravil znanstvenokritično izdajo (*Škofjeloški pasijon*, *Kapelski pasijon*). Na spletu ureja repertorij z opisi in digitalnimi slikami *Register rokopisov slovenskega slovstva*. Ureja *Zbrano delo Antona Martina Slomška*, zbirko *Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev* in zbirko filozofske esejistike *Sidro*.

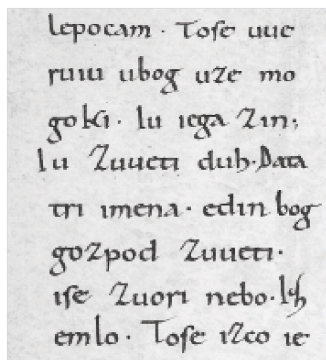
SLAVILNI KLIC K SVETI TROJICI DOKSOLOGIJA

Slavilni klic k Sveti Trojici je nastal v 8. stoletju, ko je Karel Veliki leta 789 zapovedal, naj verniki z vso častjo slovesno prepevajo *Gloria Patri* – *Slava Očetu*. Besedni zaklad tega zgodnjega kirielejsona je skoraj identičen kot v kratki krstno-spovedni izpovedi, ohranjeni v *Bržiškem spomeniku III*, kar lahko pomeni, da je ta kirielejsen kot starejši drobci prešel v besedilo *Bržiškega spomenika* in bil tako v spremenjeni obliki zapisan (glej sliko).

Več → str. 158

Slava i čast Otcu vsemogot'ěmu
i jeho Synu i svetěmu Duhu,
ta tri imena edin Bog,
iže stvori nebo i zemljo.
Kyrie eleison!

Slava in čast Očetu vsemogočnemu
in njega Sinu in Svetemu Duhu;
ta tri imena [so] en Bog,
ki je ustvaril nebo in zemljo.
Kyrie eleison!

• Krstno-spovedna veroizpoved, ohranjena v *Bržiškem spomeniku III*, vrstice 4–11. Odrasle so pred krstom poučili o verskih resnicah, zato so morali znati Apostolsko vero in Očenaš (*Rateški rokopis* je tak prepis iz 14. stoletja), pa tudi krstno odpoved hudega duhu in krstno veroizpoved (oboje tu v *Bržiškem spomeniku III*).

12

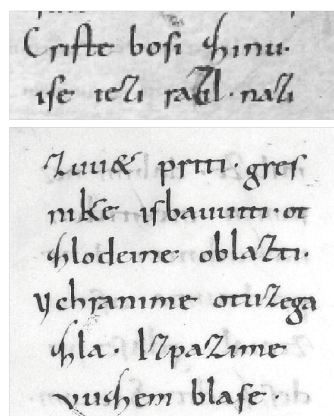
LITANIJSKI PROŠNJI KLIC

Litanijski prošnji klic je najpreprostejša oblika kirielejsona, ki je doživela več preobrazb. Tu objavljena je skoraj v celoti, razen besede »Gospod«, ohranjena v *Bržiškem spomeniku III* (glej sliko). Vsekakor je tudi ta kirielejsen starejši od *Bržiških spomenikov* samih, nastal je že vsaj v 9. stoletju.

Več → str. 159

Kriste Gospodi, boži Sinu,
uhрани me ot vsega zla
i spasi me v vsem blazě.
Kyrie eleison!

Kriste Gospodi, Božji Sin,
obvaruj me vsega zlega
in ohrani me v vsem dobrem!
Kyrie eleison!

• Sklepna molitev tretjega *Bržiškega spomenika*, ki v vrsticah 67 in 72–74 vsebuje litanijski prošnji klic, zelo staro obliko kirielejsona.

13